

آشنایی با ساختار نظام
و دولت جمهوری اسلامی ایران
و چشم‌اندازهای آن

www.ketab.ir

نویسنده، محقق و پژوهشگر سیاسی

مجید هجرانی شندی

نویسنده، محقق و پژوهشگر سیاسی

فاطمه قیمی بشنو

سرشناسه	: هجرانی شندی، مجید، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: آشنایی با ساختار نظام و دولت جمهوری اسلامی ایران و چشم‌اندازهای آن / نویسنده، محقق و پژوهشگر سیاسی مجید هجرانی‌شندی، فاطمه قیمی‌بشنو.
مشخصات نشر	: تهران: آریا نقش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۴۷ ص.
شابک	: 978-622-6865-55-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: ایران -- سیاست و حکومت -- ۱۳۵۸ - Iran -- Politics and government -- 1979
موضوع	: دولت -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۴ State, The -- Iran -- History -- 20th century
شناسه افزوده	: قیمی بشنو، فاطمه، ۱۳۶۳ -
رده بندی کنگره	: DSR1570
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۶۶۷۳۵۶

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۷۲۸۹
www.arianaghsh20.ir

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی
خیابان وحید نظری، پلاک ۵۰، واحد ۱۵

آشنایی با ساختار نظام و دولت جمهوری اسلامی ایران و چشم‌اندازهای آن

نویسندگان: مجید هجرانی شندی، فاطمه قیمی بشنو

چاپ: چاپ اول - ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۶۵-۵۵-۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای نویسندگان محفوظ است.

فهرست مطالب

بخش اول

- ۹..... مفاهیم
- ۹..... نظام‌های ریاستی
- ۱۱..... مشخصات نظام‌های پارلمانی
- ۱۲..... مشخصات نظام‌های نیمه ریاستی

بخش دوم

حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن در جمهوری اسلامی ایران

- ۱۳.....

بخش سوم

- ۱۵..... قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران
- ۱۸..... رهبری
- ۲۰..... خبرگان رهبری
- ۲۰..... شورای رهبری
- ۲۱..... مجمع تشخیص مصلحت
- ۲۲..... قوه مجریه
- ۲۷..... قوه مقننه
- ۳۰..... قوه قضائیه

- دادگستری ها ۳۲
- سازمان بازرسی کل کشور ۳۲
- دیوان عالی کشور ۳۳
- دیوان عدالت اداری ۳۳

بخش چهارم

- شوراها و مجامع تخصصی در قانون اساسی ج.ا.ا. ۳۵
- شوراهای اسلامی شهر و روستا ۳۶
- شورای اسلامی استان ها ۳۷
- شورای اسلامی اصناف و مشاغل ۳۸
- شورای نظارت بر صداوسیما ۳۹
- شورای عالی امنیت ملی ۳۹
- شورای بازرگاری در قانون اساسی ۴۱

بخش پنجم

- اصول تغییرناپذیر در ج.ا.ا. ۴۳
- شورای عالی فضای مجازی ۴۴
- اسناد سیاستی جمهوری اسلامی ایران ۴۵
- سند چشم انداز بیست ساله نظام ۴۶

مقدمه

در نظر اول ممکن است چنین نماید که قدرت زمامداران در تعیین خط‌مشی جامعه غایی است و هیچ چیز جز یک قدرت بزرگتر، نمی‌تواند آن را محدود سازد. از قدرت، قدرتمندتر کیست؟ لیکن اگر چنین بیندیشیم، هر چند هم که بسیاری از مظاهر تاریخی دولت آن را تأیید کند، ماهیت قدرت اجتماعی را به درستی در نمی‌یابیم.

از جهتی می‌توان گفت که سیستم قدرت اختصاصیت خود سازگاری دارد. وجود قدرت در به کار بردن آن است و تجلی آن در وادار ساختن مردم یا ساختار آن به قبول موجودیتش و همچنین در نظارت بر رفتار ایشان است. قدرتی نیرومندتر است که با تحت‌الشعاع قرار دادن قدرت دیگری برتری خود را

نسبت به آن به ثبوت رسانند. شرایط و منابع قدرت هر قدر هم که متنوع باشد، میزان نفوذ و نظارتی که هر نوع قدرتی اعمال می‌کند با این محک ساده سنجیده می‌شود.

نظام اجتماعی که آدمیان به آن وابسته‌اند در همه جا سلسله مراتبی دارد. قدرت و مقام اجتماعی طوری بهم آمیخته‌اند که غیر از نظام متکی به سلسله‌مراتب، نظام دیگری برای هیچکس جز خیال پردازان، متصور نمی‌توان بود.

از مجموع این جریان‌ها هرم قدرت به وجود می‌آید و علت اصلی پیدایش آن ترس شدید انسان از به هم خوردن نظام اجتماعی و به عبارت جامع‌تر غریزه‌ی اجتماعی بودن اوست.

امور عادی و روزمره‌ی زندگانی به نظام موجود نیازمند است. اعتقادات انسان در این نظام پرورش می‌یابد و امیدها و آرزوهایش به آن مربوط می‌شود. به

زیان‌های ناشی از این نظام خود می‌کند و تسخیر
بدی‌های آن را به روبرو شدن با بدی‌های یک نظام
ناشناخته ترجیح می‌دهد.

با وجود این، هرم قدرت دائماً در حال تغییر است و این
تغییر گاهی بر اثر ضرباتی است که از پایین به آن
وارد می‌شود و آن را متزلزل می‌سازد؛ و بیشتر به
علت جریان‌های اجتماعی است که دائماً با آهنگ
کند یا باشتاب، وضعی را به گروهی بر گروه دیگر
تسلط نسبی می‌دهد و متحول می‌سازد.

هر تحولی در تشکیلات اجتماعی، هرگونه پیشرفتی در
امور اقتصادی، هرگونه اختراع و اکتشاف هر پیشرفتی
در نظارت و تسلط بر محیط زندگی، هر تغییری در
ترکیب جمعیت و هر نهضت فکری و فرهنگی در هرم
قدرت اثر می‌بخشد. (آیور، مک جامعه و حکومت،
ترجمه، صفحات ۱۲۹-۱۲۸: ۱۳۴۹)